

KOKLIUŠO ATVEJO VALDYMAS UGDYMO ĮSTAIGOJE

Kokliušas – tai ūmi infekcinė liga, kuriai būdingi spazminiai kosulio priepuoliai. Susirgus šia liga pirmaisiais gyvenimo metais gali būti pavojingų komplikacijų. Ligą sukelia *Bordetella pertussis* bakterija. Sukėlėjas kolonizuoja viršutinių kvėpavimo takų gleivinę ir pradeda skirti toksinus, kurie pažeidžia gleivinę ir sukelia uždegimą. Nors mikroorganizmas ir nepatenka į kraujotaką, tačiau labai sutrikdo kvėpavimo takų veiklą. Žmogus yra vienintelis kokliušo infekcijos šaltinis.

Užsikrėtęs kokliušu žmogus suserگا per 5 – 21 dieną (dažniausiai per 7 – 10), bet inkubacinis laikotarpis gali užsitęsti ir iki 42 dienų. Kokliušas plinta oro lašiniu būdu, t.y. kai sveikas imlus žmogus įkvepia greta esančio infekcijos šaltinio išskirtų kokliušo lazdelių. Kokliušo lazdelės išsiskiria su mažiausiais seilių lašeliais ligoniui kalbant, čiaudint, ypač – kosint. Kokliušu serga įvairaus amžiaus vaikai, ypač greitai užsikrečia kūdikiai ir naujagimiai, bet dažniausiai serga vaikai nuo 1 iki 5 metų. Daugiausiai sergančiųjų - vėlyvą rudenį, žiemą ir ankstyvą pavasarį. Dažniausiai serga neskiepyti ar netinkamai paskiepyti vaikai. Be to, skiepai apsaugo žmogų nuo kokliušo ne daugiau kaip 10 metų, todėl pastaruoju metu labai padaugėjo susirgimų kokliušu suaugusiųjų bei vyresnio amžiaus vaikų grupėje.

Pradžioje kokliušas niekuo nesiskiria nuo kitų kvėpavimo takų ligų:

- Pakyla temperatūra.
- Atsiranda kosulys.
- Liga vystosi laipsniškai vis stiprėjant simptomams.

Ilgainiui kosulys tampa priepuoliniu. Sergant kokliušu, toks kosulio priepuolis gali tęstis nuo kelių net iki keliolikos minučių, neretai priepuoliai baigiasi vėmimu. Per parą gali išstikti nuo kelių iki keliolikos ar net kelių dešimčių tokių priepuolių. Po sunkių ilgalaikių spazminio kosulio priepuolių dėl smegenų hipoksijos ir kvėpavimo centrų perdirginimo gali sustoti kvėpavimas.

Kokliušu itin sunkiai serga kūdikiai. Jiems daug dažniau pasitaiko tokios komplikacijos kaip išvaržos, pneumonijos ar encefalopatijos.

Efektyviausia kokliušo prevencija – skiepijimai. Pagal Lietuvos vaikų profilaktinių skiepijų kalendorių nuo kokliušo skiepijami kūdikiai nuo 2 mėnesių amžiaus. Per pirmuosius metus vaikai paskiepijami tris kartus, po to sulaukus pusantrų metų, taip pat vakcina skiriama ikimokyklinio amžiaus vaikams.

Vaikus (nepilnai skiepytus (mažiau nei 4 dozės) ar nskiepytus) iki 7 metų amžiaus, kontaktavusius su ligoniu, gali būti rekomenduojama neleisti į vaikų kolektyvus iki penktos kontaktavusio asmens profilaktinio gydymo antibakteriniais vaistais dienos arba 21 dieną nuo paskutinės kontaktavimo dienos, jei nepaskirta chemoprofilaktika antibakteriniais vaistais.

Rekomenduojama vaikus iki 7 metų amžiaus, kurie artimai bendravo su ligoniu ir yra negavę keturių DTP (kokliušo, difterijos, stabligės vakcina) arba DTaP (nelaštelinio kokliušo, difterijos, stabligės vakcina) vakcinų dozių, skubiai po sąlyčio paskiepyti siekiant išvengti susirgimo kokliušu, jeigu toks vaikas vėliau turėtų sąlytį su infekcijos šaltiniu.

NVSC veiksmai siekiant suvaldyti kokliušo plitimą

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC), gavęs informaciją apie kokliušo atvejus, nedelsdamas imasi visų tarptautinių sveikatos organizacijų rekomenduojamų veiksmų tyrams suvaldyti:

1. Atlieka kiekvieno įtariamo ar patvirtinto kokliušo atvejo epidemiologinį tyrimą.
2. Išsiaiškina sąlytį su sergančiais turėjusius asmenis, sudaro jų sąrašą;

3. Teikia rekomendacijas sąlytį turėjusiems asmenims dėl skiepų;
4. Konsultuoja sąlytį turėjusius asmenis apie kokliušą ir sveikatos stebėsenos svarbą;
5. Atsižvelgdamas į teisės aktų reikalavimus, praneša atsakingoms institucijoms apie užregistruotus kokliušo atvejus;
6. Informuoja visuomenę apie registruotus kokliušo atvejus, apsisaugojimo priemones.

Ugdymo įstaigos veiksmai siekiant suvaldyti kokliušo plitimą

1. Pastebėjus galimus kokliušo požymius susirgusįjį būtina izoliuoti, pranešti vaiko tėvams ir rekomenduoti kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.
2. Sužinojus apie nustatytą / įtariamą atvejį pateikti informaciją NVSC.
3. Bendradarbiauja su NVSC siekiant išsiaiškinti sąlytį su sergančiais turėjusius asmenis.
4. Padeda informuoti sąlyti turėjusius asmenis.
5. Konsultuojasi su NVSC.

Nuoroda į metodinę medžiagą: <http://www.ulac.lt/ligos/K/kokliusas>